

Efekti i izazovi digitalizacije

Primena vrhunskih tehnologija **suštinski je promenila ne samo poslovno okruženje nego i svakodnevni život.** Za mnoge je to razlog za optimizam, dok drugi ukazuju na ozbiljne probleme. Smemo li da gledamo u budućnost kroz ružičaste naočare?...

 Nikola Marković

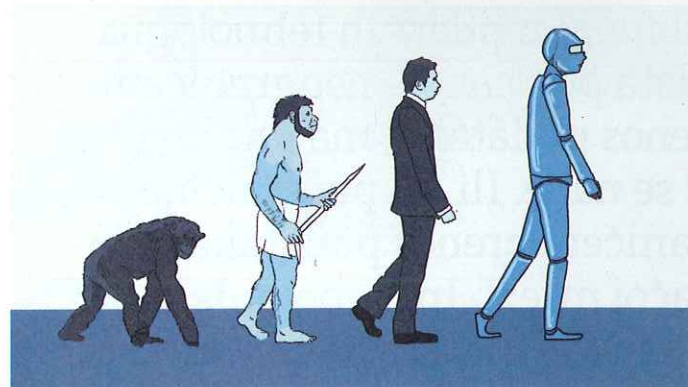
Digitalizacija je masovni proces u koji se uključuje sve više poslovnih operacija i aktivnosti u ličnom životu. Koriste se mogućnosti koje pružaju savremene digitalne tehnologije, kao što su: baze podataka, mobilni servisi, društvene mreže, računarstvo u oblaku, *Big data*, otvoreni podaci, IoT, veštačka inteligencija, *blockchain*, robotika, autonomna vozila, dronovi, smart kućni uređaji... Kako se njihove primene odražavaju na poslovanje i lični život ljudi i kakvi su efekti i poruke?

Čarobni prefiks e

U savremenim uslovima, kompanije obezbeđuju opstanak na tržištu, kao i dalji razvoj, kroz digitalizaciju poslovanja. Poslovni sistem obuhvata se

ta *smart city*. Optimizuju se javni saobraćaj, potrošnja vode i električne energije, praćenje ekološkog stanja... Digitalizacija izaziva i velike promene u obrazovanju. U Izveštaju Svetuskog ekonomskog foruma kaže se: „Današnji osnovci baviće se zanimanjima koja sada ne postoje, a većinu profesija zameniče mašine i veštačka inteligencija“. Pozivajući se na ove trendove, premijerka Ana Brnabić izjavila je da od septembra 2018. počinje nastava informatike u svim razredima osnovnih škola, te da školama predstoji nabavka savremene ICT infrastrukture.

U svakodnevnom životu sve je više uređaja i servisa koji pomažu da se sve potrebe brže i efikasnije realizuju. Na raspolaganju su: eUprava, eBankarstvo, eTrgovina, eZdravstvo, eObra-

preko IoT senzora, te povezivanje oko 200 miliona pametnih kućnih uređaja.

Generalna proba budućnosti

Digitalizacija će u naš život unositi sve sadržajnije i dinamičnije promene. Otvaraju se mnogobrojna pitanja, kao što su hoće li veštačka inteligencija u dogledno vreme prevazići pri-

loški razvoj ugrožavati opstanak čoveka? Većina eksperata smatra da će čovek racionalno voditi i usmeravati naučno-tehnološki razvoj, pri čemu će biti mnogo izazova i kriza. Štaviše, smatra se da će izazovi koje postavlja naučno-tehnološki razvoj podsticajno uticati i na intelektualni i psihofizički razvoj čoveka u pozitivnom smeru.

Na ove teme, nedavno je u Domu omladine održan veoma posećen okrugli sto, na kome se ipak sa optimizmom gledalo na budućnost. Konstatovano je da prisutan strah od neželjenih efekata i osećaj neizvesnosti zahtevaju da se nastave diskusije o uticaju naučno-tehnološkog razvoja na našu budućnost i traga za efikasnijom ulogom države i civilnog društva na usmeravanje razvoja i razvoj etičke tehnološke civilizacije.

Svi smo u većoj ili manjoj meri učesnici u procesu digitalizacije. Delujmo u duhu svojih odgovornosti – svakog dana imamo prilike da se uverimo da je sadašnji trenutak u stvari generalna proba budućnosti.

Ostvareni efekti ogledaju se u širenju poslovanja i osvajanju novih tržišta, porastu ekonomičnosti poslovanja, te kreiranju novih proizvoda i usluga

automatizacijom i integralnim upravljačkim informacionim sistemom. Sve repetitivne poslove preuzimaju roboti. Ostvareni efekti ogledaju se u širenju poslovanja i osvajanju novih tržišta, porastu ekonomičnosti poslovanja, te kreiranju novih proizvoda i usluga. Ima i neželjenih efekata, kao što je ukidanje nekih radnih mesta zbog automatizacije i robotizacije poslovanja, ali se najčešće ti kadrovi angažuju u okviru širenja poslovanja.

Digitalizacija se ogleda u razvoju servisa za upravljanje gradom i obavljanju komunalnih usluga u okviru projekta-

zovanje... Ti servisi su u raznim sredinama na različitim nivoima razvoja, ali svuda napreduju i biće sve prisutniji u svakodnevnom životu građana. Srbija se svrstala u 10 najboljih u Evropi u razvoju eUprave.

U domaćinstvima se pojavljuju *smart* frižideri, *smart* veš-mašine, roboti usisivači, samohodni koferi, virtuelne naočare... Pametni kućni uređaji preko aplikacije na *smart* telefonu obavestavaju o stanju u stanu i traže odobrenje za akcije koje im nisu ranije programirane. Za 2020. godinu najavljuje se uvođenje 5G mreže, umrežavanje oko 20 milijardi uređaja

dnu i šta će se onda dogoditi, da li će ljudi nastaviti da kompromituju svoje lične podatke, hoće li nestati privatnost i može li se efikasno obuzdati zloupotreba ličnih podataka, hoće li se roboti samoreprodukovati i da li će jednog dana proceniti da im je čovek nepotreban, da li će se u ljude ugrađivati sve više veštačkih uređaja (kiborzi), te da li će se nastaviti s praksom da se na osnovu analize velikih podataka (što sada čini Facebook), utiče na rezultate izbora i donošenje društvenih odluka.

Na osnovu ovih i sličnih pitanja traži se odgovor, da li će u budućnosti naučno-tehno-

Nikola Marković je predsednik Društva za informatiku Srbije